

Напрямки аналізу прибутковості будівельних підприємств

Будівельна галузь є невід'ємною частиною господарського комплексу країни, індикатором зростання чи занепаду економіки. Вона тісно пов'язана з іншими галузями, їхнім розвитком за рахунок будови виробничих потужностей, складських та офісних приміщень, логістичних та інженерних мереж. У зв'язку з підвищенням ризиків внаслідок високої мінливості оточуючих умов, економічної та політичної нестабільності, трансформаційних процесів в економіці України значної уваги потребує підтримка фінансової стабільності підприємств. Стійке функціонування підприємств можна охарактеризувати через такий важливий елемент як зв'язок «витрати – обсяг – прибуток», які несуть вагомий вплив на зміну витрат, ціну, обсяг реалізації та величину прибутку [1, с.106]. Зауважимо, що велика частка витрат в виробництві будівельної продукції та послуг припадає на матеріальні витрати та оплату тепло- та енергопостачання. В свою чергу, висока вартість матеріалів, що використовуються в виробництві, подорожчання тепло- та енергоносіїв призводять до зростання собівартості продукції, послуг, товарів будівельного ринку. Відповідно вищезначеного зв'язку «витрати – обсяг – прибуток» можна очікувати зростання вартості обсягів будівництва при зростанні собівартості продукції будівництва, але із зменшенням фінансового результату (таблиця 1)

Таблиця 1

Динаміка обсягів продукції та чистого фінансового результату діяльності будівельних підприємств України¹ за 2010-2018р.р.

Роки	Індекси будівельної продукції, всього (у % до попереднього року)	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	Індекси чистого фінансового результату (у % до попереднього року)
2010	-	-4540725,5	-
2011	120,0	-4519956,5	99,5
2012	92,7	-922562,1	20,4
2013	89,0	-4757044,4	515,6
2014	79,6	-24971093,6	524,9
2015	87,7	-23462538,7	93,9
2016	117,4	-10224409,2	43,6
2017	126,3	-6259255,2	61,2
2018	108,5	569486,9	-

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014-2018 рр. - також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: розраховано автором за даними [2]

Аналіз статистичних даних показує за період 2011-2018 р.р. переважно негативний чистий фінансовий результат. Так, отримання чистого збитку спостерігається не лише в періоди скорочення обсягів виробництва будівельної продукції, а також у період підйому (2015-2017р.р.). Позитивний чистий фінансовий результат зафіксовано тільки за 2018 рік, але індекс зростання обсягів має тенденцію до зниження.

Посилення негативних тенденцій у діяльності будівельних підприємств пов'язано з невиконанням стратегічних програм з будівництва, втратою споживачів, постачальників, інвесторів за рахунок невчасного виконання контрактів, подальшим старінням основних засобів, зниженням якості виконаних робіт, вимиванням кваліфікованої праці, банкрутствами тощо.

Прибуток будівельних підприємств формується, насамперед, шляхом реалізації виконаних підрядних робіт, продукції і послуг, основних засобів, іншого майна і доходів від позареалізаційних операцій, зменшених на суму витрат по цих операціях. А його динаміка визначається шляхом аналізу значної кількості фінансових показників.

Серед факторів впливу на прибутковість будівельних підприємств можна виділяти внутрішні і зовнішні, керовані та некеровані, інтенсивні і екстенсивні [3, с. 258]. Керованими інтенсивними та екстенсивними є переважно внутрішні. Серед внутрішніх факторів, які визначають прибутковість будівельних компаній, варто відзначити: динаміку витрат, співвідношення видів діяльності, їх віднесення до центрів витрат і прибутків, управління фінансовим і трудовим потенціалом, процеси логістики, загальну структуру бізнес-процесів, контрактні відносини, політику використання прибутку тощо. Серед зовнішніх (переважно некерованих) варто відзначити загальні соціально-економічні фактори, які визначаються результатами нормотворчої та безпосередньо регулятивної і контрольної діяльності органів влади на всіх рівнях.

При цьому, до екстенсивних факторів, що впливають на рівень прибутковості, належать, насамперед, збільшення обсягів будівельно-монтажних робіт та розмір інфляції, що впливає на рівень цін. А до інтенсивних – використання досягнень науково-технічного прогресу, вдосконалення організації праці та виробництва, скорочення термінів будівництва, удосконалення системи управління та її підсистем, оптимізацію логістичного процесу і оновлення маркетингових підходів тощо.

На нашу думку, актуальними напрямками аналізу прибутковості будівельних підприємств є наступні:

1. Управлінський аналіз витрат – основна увага має бути приділена скороченню реалізаційних та позареалізаційних витрат, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат, а також аналіз та раціоналізація логістичної діяльності (скороченню часу складування, оптимізації поставок, скороченню часу на поставки, вибору каналів і засобів поставки, поєднанню витрат з відповідними центрами їх виникнення, використання власних каналів поставок тощо).

2. Вдосконалення цінової і маркетингової політики – аналіз системи ціноутворення, надання знижок, рекламні кампанії, використання підходу, орієнтованого на споживача.

3. Стратегічний аналіз можливостей залучення нових та втримання наявних інвесторів шляхом постійного моніторингу фінансових показників.

4. Аналіз іміджу будівельних компаній – позиціонування як кризостійких підприємств з висококваліфікованими кадрами, якісними ресурсами та технологіями, орієнтованими на оптимізацію вартості капіталу.

Список використаних джерел

1. Теоретико-методичні засади дослідження бізнес-процесів у підприємстві/ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ППЦ «Белка».-2019.-169.
 2. Офіційний сайт Держкомітету статистики України. URL: <https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu>, (дата звернення: 14.05.2020).
- Кавтиш О.П., Трохименко М.Ю. Напрями підвищення прибутковості діяльності будівельних підприємств/ О.П. Кавтиш – Сучасні проблеми економіки і підприємництва. Випуск 16, 2015. – С. 255-260. Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/38786-94518-1-PB.pdf>